

Moderní produkce výtvarná, slovesná, hudební, pokud je skutečně moderní, tedy pokud je skutečně hodnotná, bázuje cele na kubismu.

Dnešní kubismus je ovšem zcela jiný než kubismus 1909 či 1913. Fotoaparát zrušil společenskou smlouvu mezi malířstvím a skutečností. Od Cézanna k Picassovi dovršena ohromná práce: výtvarná produkce dezinfikována od všeho zpodobivého, dekorujícího, anekdotického. Postup abstrakce, geometrizace dostoupil vrcholu: skutečnost, jež byla východiskem, zdeformována a posléze přepodstatněna v souhrn autonomních, primárních, geometrických tvarů, výmluvných barev, ovládaných specifickými zákony obrazové kompozice, z jejichž harmonie line se silná poezie. Nyní nastoupena cesta opačná: cesta konkretizace. Cézanne dělal z láhve válec, aby láhev vyhověla obrazové kompozici. Juan Gris dělá z válce, daného obrazovou strojbou, láhev, aby obdržel kontakt s realitou. Geometrická skladba obrazu obživována tu a tam doteky syrové životní reality, které navozují v diváku mocné emoce. Poezie náznaku, šifry, minima. Strojová doba elektrického století poskytla nové tvary, které okouzlují moderně vychovaný zrak, dojmají intenzívně naši senzibilitu. Italští futuristé usilují o mechanické umění, byť ne zcela logickou metodou, a autoři jako Léger, Archipenko, Lipchitz, Laurens, Gleizes aj. usilují o monumentalitu stroje ve svém

díle. Životní podívaná ulice, sportu, biomechanická krása, ustavičné drama na povrchu glóbu, které pozorujeme v novinách a zejména v kinu, stupňuje dramatismus lidského žití. Estetika stává se fotogenickou a vitalistickou.

Bezpředmětné kompozice studující čisté tvary a jejich vzájemné vztahy jsou scestným důsledkem kubismu: Mondrian, Doesburg, suprematismus apod. jsou v nebezpečí dekorativismu.

Problém nového obrazu? Bude ještě obrazem? Zajisté ne věčně. Obraz je buď plakátem, veřejným uměním jako kino, sport, turistika — jeho místem je ulice; nebo je poezií, čistě výtvarnou poezií, bez literatury — pak jeho místem je kniha, kniha reprodukcí, jako kniha básní. Nikdy není správné nalepit jej na zeď pokoje. Tradiční zarámovaný obraz znenáhla je opouštěn a pozbývá faktické funkčnosti.

Básnictví, zbaveno Marinettim pout syntaxe, interpunkce atd., přijalo v Apollinairových ideogramech formu optickou, grafickou. Báseň se kdysi zpívala, nyní se čte. Recitace stává se nesmyslem a ekonomie básnického výrazu je především optická, výtvarná, typografická, ne fonetická a onomatopická.

Báseň se čte jako moderní obraz.

Moderní obraz se čte jako báseň.

Sochařství bylo odmítnuto moderní architekturou: zbývá jen kabinetní plastika, která však se přičí modernímu estetickému citu. Archipenko a Laurens snažili se převést je v malbu, obohatit obrazovými elementy = skulpturní malířství. Lipchitz tvoří z ní formovou architekturu monumentální. Plastika v dosavadních svých druzích vymírá, jako vymřely fresky, mozaiky, jako skomírá román, drama, jako vadne tradiční koncepce obrazu.

Stojíme před logickým důsledkem: fúze moderní malby s moderní poezií. Umění je jedno, a toť poezie.

Uvidíte (v 2. čísle Disku) OBRAZOVÉ BÁSNĚ, které jsou řešením problémů společných malbě a poezii. Tato fúze pravděpodobně vyvolá dříve či později likvidaci, třeba pozvolnou, tradičních způsobů malířských a básnických. Obrazové básně jsou zcela konformní aktuálním požadavkům. Mechanická reprodukce umožňuje knižní formu obrazu. Bude nutno vydávat knihy obrazových básní. Mechanická reprodukce obstará zlidovění umění ve velkém a bezpečně. Tisk je prostředníkem mezi uměleckou produkcí a diváky, ne muzea a výstavy. Starý typ výstav je na vymření, příliš se podobá galerijnímu mauzoleu. Moderní výstava musí být bazarem (veletrh, světová výstava) moderní produkce, manifestací elektrického, strojového století. Mechanická reprodukce a tisk učiní posléze zbytečnými originály, vždyť přece rukopisy házíme po otištění do koše.

Konstruktivismus

Architektura dneška, řízená směrnicemi puristické estetiky, je konstruktivistická, je stavebním, ne dekorativním a aplikovaným uměním. Z moderních konstrukcí a materiálů (beton, sklo, železo), podřízených zákonům ekonomie a účelnosti, vytěžila soulad dispozic, harmonii proporcí, vznešenou poetickou krásu hodnou své doby.

Poetismus

Malířství i básnictví, druhy ideologické, dospělo zásluhou kubismu k *čisté poezii*. Vzniká OBRAZOVÁ POEZIE.

Umění bioskopické

Biomechanika je jedinou dramatickou podívanou dneška. Sport, kino.

Nové umění přestává být uměním. Rodí se nové oblasti a POEZIE rozšiřuje své hranice, vystupuje z břehů a spájí se s mnohotvarým moderním životem glóbu.

(Disk 1, str. 19–20, prosinec 1923)

V. Vančura přednášel v lednu o novém umění a probral několik základních problémů dnešní poezie. Tyto všeobecné části jeho přednášky otiskujeme v Hostu jako příspěvek k diskusi o principech nové poezie, o nichž jsme sami často uvažovali.

Umění je organizace práce. Nemyslíme tedy jenom na devět múz, nýbrž na všechnu tvořivou činnost. Nejde o neobvyklost, nejde o novotu, nejde o sličnost, jde o organizaci, ustrojení, zákonnost tvořivé práce. V tomto smyslu dílo je tvar, a umění není se starat o nic jiného než o úkoly tvárné, o ústrojnost vznikající skutečnosti, jež nakonec nemá hodnot jen etických nebo estetických, nýbrž je matérií i tehdy, zůstává-li básní.

V současné společnosti mimo tvořivost pracující třídy, mimo proletariát, není hodnot. Místo práce se obchoduje a ze všech vymožeností vytloukají se peněžní zisky. Dnešní společnost lze právem nazvat úpadkovou. Jedině dělnictví a dělnická práce je mimo strašný stav degenerace a smrti. Třída proletariátu již jenom sama znamená lidstvo, život a svět. Většina mladých básníků se proto bezpodmínečně rozhodla pro komunismus. Komunistická organizace života a práce bude jedním z velikých slohů právě tak a z těchže důvodů, jako jím byla gotika. Říkají-li socialismus — komunismus ve smyslu svého odboru, myslí na styl.

Dělnictví je jedinou chválou a jediným kladem tohoto ob-